

ȘEZĂTOAREA

Anul V.

Fălticeni, Octombrie 1899.

No. 11.

GLOSAR DIN MUNȚII SUCOEVEI (urmare și fine)

Ț se aude curat în toate locurile.

tabet (la) — 1). la poruncă, la voința tiranului: *să-m cîi la tabet*; 2). *oblicerî, narav, vițîu*.

tabitov, și

tabit — scurt și gros ca un sac.

tabit — paloti, povești multe pînă și de pe cea lume; minciuni.

tabit — o culoare neagră cu lustru.

tabit — *țanțeș, talașmân, țont, prost, bucciū*.

tabitagi — 1). încălțăminte urită, măhăloasă; 2) picior încalțat rău și urît.

tabitagi — picioare mari și rău încalțate.

tabitagos — om cu picioarele mari, rău și urît încalțate.

tabitoturi — v. *buclicuri și bikisuri*.

tabit — 1). șea de lemn; 2). munte în chip de șea.

tabit — bată-l: „tă-l scîrba și-l batî“.

tabit (a) — a curarisi o boală, o rană, a însănătoși.

tabit — apă fără fund (foarte adîncă).

tabit — o cutie în care cad grăunțele, din coșul morei pentru a trece între pletre.

- telos — ceva tare și ațos la mîncare, cum sînt păstăile bătrîne, unii bureți etc.
- teleleu (umblă) — umblă degeaba trecîndu-și vremea, fără de nici o treabă.
- temi (a-și) — „Îș temi nevasta“: ie gelos.
- tepsi (a) — v. a *tepsul*.
- tieptana (a) — a pieptana.
- terhoi — cal de doi ani.
- tesli — instrument pentru dogărie.
- teși (a) — a *ascuți* (ascuți) un par numai pe o parte; a răsucea oblic un lemn subțire.
- testuri — cîoată.
- testie — o legătură, un pachet de lucruri mici, o duzină „dă-m ăo testie di aci, *testie di cūasî*, etc.
- testemel — o îmbroboadă, un fel de tulpan.
- ti — 1). te-i, te, 2). ti !! mirare interj.
- tiafir — bun sănătos, cu obrazul curat (figurat).
- tiapsi — v. liafi.
- tielui (a) — a făuri, a întruchipa ceva ca prin minune: „Ien uiti-ti ei di bghini li-o tieluitu-li.
- ticălt — becisnic, neputincios, mîgăetic sau cu năravuri (vicii) de care în raptul capului nu se poate lăsa.
- tiharai — — pantă f. repede; se zice despre coasta muntelui cînd ie f. dreaptă, aproape verticală. Plur *tiharai*, dativ și genet. *tiharai*.
- tipeleui [a] — a frămînta mamaliga în mîni, sau a calca lutul pînă devine glodos.
- tirian (om) — inimos, îndrăzneț.
- tition — tutun, tabac, tutun.
- tiuaa !! — interj. Se zice cînd *hicăști* (alungî cu probozala) ceva; se zice și în loc de: *nu fi-ă rușine obrazului* (căt. e cel nerușinat, porcos).
- tiuca — găina, dimin. de la *tiugu*.
- tiugu ! tiuu ! — interj. pentru a chema găinele.
- tiuleu — 1). pa ă gros; 2) cotorul penei (la paseri); plur *tiulei*.

titlan — v. titlon.

tiva, și

tival — fuga: „nici nă-o apucat a găti bghini vorba și . . . tiva băietii!“.

tizuli, — așa se adresează unul altuia doi indivizi ce-s într'un nume.

tizule [se] — își zice „tizule“, unul altuia, pentru că-s într'un nume.

tizuri (om cu) — cu coturi, șmecher (deosebire de tîlcuros).

tîlni (a) — a întîlni; a se tîlni = a se întîlni; „par'e-o trăs-nit și li-o tîlnit“.

tîmpla [a se] — a se întîmpla.

tîncali — om nici de o treabă, în care nu poți avea nici o încredere.

tîncali — un fel de protap prins de jug, ce servește la tîrîutul greutăților cari nu se pot pune în car saū pe sanie; plur. *tîncăli* și *tîncăli*.

tîncă [toporului] — latul toporului (partea dintre *tăiuș* și *muchi*).

tîrcol (dă) — umblă [*orgusa* prin prejur trăgînd nădejde să se capete cu ceva; plur. *tîrcoale*.

tîrci — fleoarcă, muere [femeie ticăloasă, curvă].

tîrci — locul unde dorm oile, staulul oilor.

tîrcăgi — *Arft*.

tîrci și tîrcîni — barbă mare.

tîrcu — un fel de mușuroi de iarbă (se află pe cele bane).

Todirel — diminutiv de la Toader și Todirică.

Todireasa — femininul cuv. *Todirel*.

tînci (cu) — furiș periodice: „iarî ț-o vini tînci?“; *vremi cu tînci*.

toal [a] — 1). a ascuți f. bine toporul, cutitul pe *toală*; 2). a se roade, de mult drum, ascuțișul hacurilor și căelelor de la potcoave; 3). a se nivela f. bine drumul în timpul ernei.

toaga — nume de cîne.

toldas și toldie — adăugitură (înădire) la o birnă cînd n'ajunge în lungime.

Tomșgea — poreclă.

tomni (a) — 1). a tocni, a drege; 2). *a sî tomni*, a se ingrășa, a prinde carne pe el; 3). a se negustori [negota]; 4). a se angaja să fie slugă, cioban etc.

tolocăni (a) — a hui, a moroconi, a sfădi necurmat pe cineva, a nu mai tăcea din gură.

tolololū — om ce tot tolocănește.

toropali — ceva de bătut: o vargă, un băț etc.

tontan și tontalan — metehău, om cu prostie, din topor.

topliti — pîrîuș mocirlos, ce nu înghiață iarna.

torozan — nume de cine.

totoloț — ciucălete, boț, ceva frămîntat și ciucălițit.

tragin — 1). uimă [udmă]; 2). răget; zbîerret prelung.

tragi (la mășea, la musteață) — bea, chilește, ie bețiv.

tragi (mă) — de mîneacă — mă ațîță, mă întartă, mă scoar-
nește să-î spun tot ce am pe inemă.

trăgaci — 1. de care se trage, (mai ales la pușcă) 2). *bon trăgaciul* = care trage bine la jug.

trăgăna (a) — a lungi, a amîna o treabă.

treapăd — diaree, vintre.

trebi — trebue.

tricoloci — 1. *vîrcolaci*, 2). *pripășt* f. slab și închirciț.

tridza [a] — a treia zi.

trișci — flueraș astupat la capătul prin care se suflă, avînd
numai o mică borbă lungăreață.

trișcări — om ce știe face saū cîntă bine din trișcă.

trișcăriț — femeninul cuv. *trișcari*.

trîmbghiț — buciumul de la stîna [ie un instrument lung
de vr-o 2-3 metri]

trîntituri — un fel de bătătură în talpă.

troinic [stă] — e euprins de boală, buimăcit, scîrbit tare; mî-
dus [ca de lungoare], toropit. Verb. *troinic* (a), part.
troinicit. de la *treahna*?

trosc ! — interj. [cînd cade ceva fără veste].

trūaci — treuca.

trūahni — *botrūahni*.

- trudeşti (di copkil) — se trudeşte să nască pruncul.
 vadl — necaz, obosală mare.
 vâna [la stînă] — un fel de toacă ca la biserică.
 vâna, şî tucna — tocmaî.
 vâna — un copăcel mai mare ca o tufă (alun).
 vârl (a) — a ascunde ceva repede, a viri ceva repede în sin, în traistă sau în buzunar.
 vârl [a o] — a fugi.
 vârlunet — un aluat necopt şi necrescut.
 vârlunet — bine făcut la trup, volnic.
 vârlunet — vreme rea: cu negură, ploae şi tunete.
 vârlunet — pe brînci, ascunzîndu-se. Lupul şi tilharul vin tupkiluş să fure ceva. Verb. tupkila (a se) — a se pleca pe brînci ca să nu fie văzut.
 vârlunet (a) — a tunde oile pe supt pîntece, pe la pulpă şi pe picioare.
 vârlunet — lînă scurtă şi de calitate proastă ce se află pe pîntecele şi pe picioarele oilor.

Grupul: **sce, sci** (după sistema Academiei), în graul popular se aude tot-deauna **şte, şti**.

↑ se aude curat în toate părţile.

- vârlunet (boŭ) — boŭ cu coarnele în sus ca la ţapî.
 vârlunet (coarne) — coarne ca la ţapî.
 vârlunet — diminutiv de la *ţap*.
 vârlunet — plural cuv. *ţăpuşă*: un lemn ascuţit ce stă infipt în capătul *opleanului săniei*.
 vârlunet — un inel de lumină împrejurul lunii.
 vârlunet — franjuri, dantele, chenare şi ori ce spînzurînd pe haţnele femeilor mai ales.
 vârlunet — virf de munte f. ascuţit şi nalt.
 vârlunet — interj; se zice cînd alungî cinele.
 vârlunet — o joacă (un joc).
 vârlunet (om) — smolit, negricîos.
 vârlunet — un loc, un sat, o casă, unde-s numai Ńigani.

- ţiglit — un lemn f. ascuţit şi suptiet în care se împilă
carne, *cobăci* (melei), peste şi se pun la fript.
- ţiglit — interj; se zice cînd se strigă caprele.
- ţigillo — *ţiglit*.
- ţili — 1]. *ţică*; 2]. o *bitcă* ceva mai mică de cît *ţică*.
- ţifo — umflat de crapă, cu pîtecele umflat bute.
- ţifui [a] — a glămuji, a da *ozved*.
- ţifnos — individ ce răspunde; impertinent.
- ţigil (a) — a rupe din ceva numai cîte-o fărămură: „nu
ţigil mămaliga!“ [rupe cîte mai multă, nu numai
cîte-o fărămuţă].
- ţil — aît, interj. Se zice cînd se alungă caprele.
- ţilci — dimin. de la Vasile, şi cîte-odată de la Petrea.
- ţing - ţing — interj. Imitarea sunetului clopoţelilor.
- ţingălău — clopoţel *de pus pe vite* (la git).
- ţintirim — cimitir.
- ţintă — un semn alb în frunte la vită; adj. *ţintat*.
- ţipenii di om (nu-i) — nu-i nici macar un om.
- ţircil (a) — a mulge vacile tot cîte-un strop: *ţire!* *ţire!*
- ţiri [o] — oleacă, puţin: „o *ţir* di fin“ o leacă de fin, mai
de multe ori însă, se zice scurt: *o ţi' di . . . o ţir*
de, o leacă de, puţin.
- ţiri |se face| — nu ştie ce s-a face de necaz, îi vine să se rupă
tot cîte-o *ţiră* [cîte-o fărămură] de multe necazuri
ce i-a căzut pe cap. Se zice şi despre femelele ce
nu-şi mai află loc din pricina trebuinţei sexuale
asemenea despre cei îndrăgostiţi cînd nu ştiu nimic
unul de altul, etc.
- ţirit — strigătul desperat al paserilor cînd îşi apără puş
sau cînd au căzut în ghiarele vre-unui duşman.
- ţiri [a] — 1]. verbul subst. *ţirit*; 2]. a *ţiri* înseamnă şi a
scoate numai cîte-o *ţiră* din ceva de mîncare, spre
a ajunge pe mai multă vreme: „măi *ţiri* şi tu cel
fruct dacî vreî sî-ţi *ţil* pi măi mult timp; tot *ţil*
ţirit şi to' s-o gătit; nu tot imbla şi tu numai *ce*
ţirita“.

- să — vaețe, răcnete desperate, țipete desnădăjduite:
     gîaba tăti cîlelă aî,
     dacî-î numa șîz și vai !.
- sărăci — pocriș, pocreală, zer înăcrit, jîntiță prea acră.
- sărbănu — mitocan, tărănoîu, ciobanoîu.
- sărbănuș — poreclă.
- sărbănuș — vîrf de munte f. ascuțit; vîrf de stog ascuțit ca vîrful oulul.
- sărbănuș — un cuiu de lemn saū alt ceva f. ascuțit și care are o poziție verticală.
- sărbănuș — marțafoi, jîdan.
- sărbănuș [cu] — cu nepusa'n masă: „l-o scos afară cu tupișă“.
- sărbănuș — interj Așa chiamă stăpîna casei găinele la mîncare.
- sărbănuș — poreclă; pare a veni de la „tur“
- sărbănuș — cluști.
- sărbănuș — ploae cu turțuri (cu picături înghețate) — nu-î grindină, ci mai mult niște fire, mari și rotunde, de omăt.

U la începutul cuvintelor se aude des ca î: *îmbîi* în loc de *umbia*, *îngurîlan* [Ungurean], *îngurești* [ungurește], *împli* [imple] etc.; asta mai ales înaintea lui *m* și *n*.

- sărbănuș — nume de cîne.
- sărbănuș — ucidă-te [crucea, pocnitu, tămîra, bolohani etc.] „ucidă-ti pocnitu !“
- sărbănuș — tot ce întrebuintază țaranul pentru a amăgi mămăliga să lungece pe gît: frupt, ceapă, bors, curechi, castraveți, barabule, cir [tercîu] etc.
- sărbănuș — apărie pe drum, ploae, nămeți.
- sărbănuș — vedz - că [da, afirm.].
- . . . — „și lasatu-ti-o inima si-ț baț copkilu într'acela fel ?“
- ũedz - cî !“ [dapoî; de ce nu].
- sărbănuș — *blatogîl*, scîrbit, par-că tot îi ninge și-î plouă [blazat].
- sărbănuș — poreclă.

ulcior — 1|. un vas de lut; 2|. o unflătură pe pleoapele ochilor
 Uliian — poreclă.

ulitarnic — om ce păzește numai ulițele, un pierdo-vară,
 umbrari — cortel, umbrelă.

umpluturi — 1|. tocătura ce se pune în cîrnate, chiște etc.
 2|. un fel de cocă făcută din făină de popușoi, brînză,
 ceapă, ou etc., cu care se fac plăcintele „ponle a
 brîu“.

uncrop — 1) apă clocotită, 2) toate obiceiurile, de la nuntă

unde — de luni, dimineata - după cununie
 undi (a) — a prinde pește cu undița.

undi și uni (mi) — fiind că-mi, pentru că-mi:

— „ci ti uîț așlă drăguț la mini?”

— uni-m ești așlă di drag, dî-aceia mă uîț“.

uni — unde |adv. de loc|.

unghet — ungher, colțul unui unghiū diedru.

ungureasca — un joc.

unsoari — grăsime topită.

unsoari — iruri, niște alifii de uns bube.

unucu — eūnucul: Andrii Unucu.

ureuș — suiș.

urdi |a| — a învîrți cu tăujeriul în caldarea cu zer, spre a
 rădica de-asupra toată urda, cit și spre a nu
 prinde urda de caldare și a nu se afuma.

urdori — puchini, un fel de puroi ce se scurg din ochi.

urduros — om căruia-i curg urdori din ochi.

ureti — urechi.

urișoc — capetele de urzală ramase de la țesut, și care
 indu-se, se întrebuintază în casă ca ață pentru cununi.

urieș — niște oameni f. mari ce ar fi existat odată pe
 pămînt.

urni |a| — a mișca din loc ceva saū pe cineva cu multe
 anevoie.

ursac — dimin. de la urs.

ursoaică — cahli, cahliati.

ursit — sorocit, menit în mod fatal.

- stălia** — draga, puica, soția; se întrebuințază pentru amindouă genurile.
- stăli (do)** — vrăji pentru cine ți-î drag.
- stăli (abia-l)** — așa-î de slab de te prevezî prin el, îe numai pielea pe oase.
- stăli (a)** — a înșira urzala pe *urdzoî*, saü pe niște cue anume bătute pe un părete al casei.
- stăliet** — instrumentul pe care se urzește.
- stăli** — apa în care s-a spalat lina și care-î f. iute și unsuroasă din pricina unei materii galbene — ca ceara din urechi — ce se găsește în lina și care se numește *îlg*.
- stăli** — tocul ferestrel și a ușei.
- stăli (s-o)** — a scapat femeia de sarcină, a născut.
- stăli (ai ai)** — să se usuce: *puni sarta sî sî usci*.
- stăli** — Măriuța, Maria, Măriuca, Măriia.

V în loc de **u**: *Moldăvia* (Moldova), *îedz-cî* (vezi-că).

V în loc de **h** în cuv. *Moldăvia* (Moldova), *hicleşug* (viclean), *hiclan* (viclean), *hulpi* (vulpe), *hultur* (vultur).

V sună ca **b** în cuv. *alvi* (albă), apoi ca **bgh** în cuv. *bghiștin* (vizunie), *bghiștin* (vișin), *bghiștini* (vișine) etc.

V sună **f** în cuv. *vraiv* (vraf) și derivatele lui: *vraivuri*, *vraiv* (a) etc., apoi în cuv. *vîrv* (vîrf) etc.

V se aude foarte des ca un sunet intermediar între **j** și **g** în cuv. *jgin* (vin), *jgers* (vers), *jgiermi* (vîerme), *jgișal* și *ghișal* (vișin), *jgiu* (viu), *jgicui* (viscol), *jgicoliturî* (viscolitură) etc.

În toate cele lalte cuvinte se aude curat.

stăli — veac.

stăli (a) — a vîecui, a trăi un veac.

stăli — plută [un fel de burete din care se fac dopuri].

stăli — poreclă, pare a veni de la *val*.

stăli — un fel de sul făcut din crengi de arin pe care-l porți cu picioru prin fundul apei, spre a stîrni peștele și a-l alunga în *sac* saü în *crîsnic*.

- varaticu (a plăti) — a plăti proprietarului păscătoarea [sub
tul] vitelor pentru o vară.
- vargat — ceva cu dungă ca zebra.
- vanghălia — diminutiv de la Vanghelia, Evanghelia; ne le
trebuiează mai mult în sudălmă.
- văerat — blastamat, mangosit, ticălos.
- Vasîca — nume propr. fem. cuv. Vasile
- vatali — nişte lemne între care se pune *spata* (la stativ)
- vatamat — betejit, cu hernie.
- vătămături — hernie, surpătură, catar stomahal.
- vaviloni — multe veacuri. Pare a veni de la Babilonia, că
se zice: „*n'arî-a trăi cît Vaviloni*“
- vădit (lucru) — pe faţă, lucru văzut, pipăit; verb. a se văd
- văduoi — văduvoiu, om văduv.
- Vălinaş — Avalian, nume propriu.
- vântălăci (a) — a *odovăle*, a trudi peste măsură animalul
de muncă.
- văsc — o plantă parazită.
- vătăjâl — 1). un slujbaş la primărie; 2). vornicel; 3). un bă
învălit cu lînuri, avînd legate la vîrfu-î două be
tiste — una *albă* şi alta *roşă* — pe care-l poartă
vornicelul la nunţi.
- vătui — ied de un an; fem. *vătui*.
- văzduc şi văzduc — văzduh, *vămniî văzducului*.
- văki (om) — 1). om bătrîn care a apucat multe, a vădit
multe celea, a mîncat multe paşti; 2). om f. experimentat
- vedie — termen, soroc.
- vedi (a se) — a se vădi.
- vellatu (i s-o găti) — i s'aŭ sfişit zilele, a murit.
- vergle şi vergiel — plur. *vergtele*; nişte bucăţi înguste de
draniţă, cari servesc la *învălit* pînza pe sul.
- vergiela (a) — a face *vergielul* [o petrecere ţărănească
sf. Vasile].
- veti — vechi.
- verdzi — o mîncare făcută din lobodă, ştir şi frunze de *ale*
şi *diveasă* cu 'n ou său cu lapte său cu smîntă
— cînd se'ntimplă !.

- vîin — poreclă.
 vin — 3 și cu 4 vin 7; 8 împărțit la 2 vin este 4; „Mnii
 mni si vini atita, iar tii numa atita....”
 vîinili — niște bureți.
 vîinli (a se) — a deveni vîinat.
 vîinonil — regiunea ombelicală; la vite se cheamă *iz*.
 vîinri — diaree foarte mare.
 vîinșu — culcat cu pîntecale împrejurul focului.
 vîin — prez. verb. a veni.
 vîin și vîin — vagina babelor.
 vîinșul — vînt f. mare, furtună.
 vîinșul — niște balauri făcuți din copii ce-au murit nebo-
 tezați (*moroz*) și care mănîncă luna și soarele la
 vreme de întunecime.
 vîinșul — necaz mare; f. multă treabă de nu mai știe omul
 pe care s-o lese și pe care s-o apuce; răscoală mare
 în niște lucruri, de da tuturor de umblat în toate
 părțile. — Verb. a vîinșu.
 vîinșu — un par gros prins de pîrete cu gînj, care par se
 învîrte ca ușa în țîșini și în care se atîrnă caldarea
 și ceaunul cel mare, la stîna.
 vîinșu — solid.
 vîinșu vîinșurilor — cel mai nalt vîrf de munte.
 vîinșu [a] — a face vîrf la stog, la clăi.
 vîinșușu — dimin. *vîinșușu* = niște flori galbene.
 vîinșu [a] — a mișca. *L'am strîns de nici nu vîinșu*. Prez.
 vîinșu, vîinșu, vîinșu.
 vîinșu — putere, bărbăție. „Nari vîinșu'm iel = Ie stors de
 putere, Ie cu desăvîrșire epulzat. Verb. a vîinșu,
 part. vîinșuit. „O vîinșușu boi pîn'ci i-o vîinșuit
 di tăt”.
 vîinșu — poreclă, înșamnă *molatău* (individ moale, lenes) și
 care abia-și poate aduce picioarele.
 vîinșu [a] — a se porni, a se rupe și a porni din loc o bu-
 cată de deal, o viscolitură, o bucată de stog etc.
 Cînd se rupe dealul se zice că se *izârășu*.

- vonle — voinic.
 vonicî — voinicie; adj. „vonicos”.
 vovci — cartof. Vovice pare a însemna şi o pasăre, dar
 nicăiri nu se ştie ce fel de pasăre ar fi fiind.
 vrăjmaş — 1). duşman; 2). tare, voinic: „om vrăjmaş”
 f. repede, iuţi, voiniceste: „sileşti vrăjmaş”.
 vrăjmoali — zeflemeala cuv. voinic (vrăjmaş).
 vrăvui (a) — a pipăi căutînd ceva pe întunec.
 vre — vrea (pers. a III-a prez. de la verb. a voi). Forma
 voi nu se întrebuiţază.
 vremui [a] — a fi vreme rea (ploae sau ninsoare).
 vrenic — vrednic
 vrenic [a se] — a se învrednici. „L'o vrenicit Dîmnădzan”.
 vŭodŭaŭi — puţine, cîte-va (vr'o două).
 vŭodŭouŭi — dimin. de la vŭodŭaŭi.
 — Măi ai gjitişŭari?
 — Ia vŭodŭouŭi, măi nici Ieŭ nu ştiu cîti bghîata am.

Z. Graul poporului are două feluri de Z: Z propriu în
 trebuinţat şi în literatura cultă, şi un alt fel de z mai des
 pe care îl însemnăm cu dz.

Z propriu sună curat în toate cuvintele în care se află.

- zagnati — zor la ars focul spre a se coace mai repede ma
 laful, plăcintele, alivencile.... etc.
 zăbrea — copacul, belciugul, sau alt ceva, de care se leagă
 calul cînd ai de poposit puţin.
 zăhăit [în casă] — is aruncate lucrurile cari'ncotro de ulei
 nu găseşti loc „batir si stai ci'di-oŭiri”. — „Tŭoi
 primni în gazdi, da... [se scarpină'n cap] tari mni
 zăhăit în cast”.
 zălog — amanet.
 Zancu — nume propriu.
 zădări [a] — a întarîta, a irita.
 zăgirni — *tăgirŭă*, bucea, un sac sau o desagă plină cu covă
 a cărei formă nu se destinge bine.

- şimor] [a se] — a-şi prinde pofta; a nu avea demincare de cît numai abea să-şi ţie zilele de azi pe mine.
- şor] — cîne mare şi f. straşnic. Se zice şi oamenilor răi de să n-ai a face cu ei nici în clin nici în mîneacă:
„Îl raŭ: zăvod - nu alt-ceva.
- şor] — bartiţi (spuma, caimahul ce se alege cînd fierbi ceva).
- şor] — uscat numai la suprafaţă.
- şor] (a) — a izbi vîntul f. puternic scoţînd sunete văc-tătoare „oari ci-l măi zbghiculi? (oare ce-şi mai face dracu ris de vînt).
- şor] (a) — 2]. a purta vîntul ceva în toate părţile.
- şor] — fată [zeflem]. „Fumela asta n'ari nici-om băet, to' zbghihărdz faci în una“.
- şor] (a) — a zvieni. Se zice despre puls.
- şor] (a) — 1). a tîrşi; 2]. a întoarce părul pe dos de minie. Miţa se zborşeşte la cîne.
- şor] — *sturlubatic*, zmuncit din botez, şuŭ.
- şor] (a) — 1). a turna înăcreală în lapte dulce fiert pentru a se face brîndzi zburati [cu'năcriali]. 2). „a zbură un puî de mămăligă“ (a face f. repede o mămăligă mitifică). 3). a fugi f. repede.
- şor] (a) — a izbuti să scoţi nişte puî din inchirceală:
„Saraci, cît era i di'nkireiţi şi inga cum-o zbură-tăcit“ !.
- şor] (a) — a alunga ceva zvîrlind după el cu *şteapuri*, cu pîetre etc.
- şor] — băet bine făcut, căruŭa-l merge bine; fem. „zdra-hăni.
- şor] — puternic, voînic.
- şor] (a se) — a se *coşobăni*, a se prea bizui pe puterile lui.
- şor] — ginere: „Tădir zet Nistor [Toader ginerile lui Nistor].
- şor] — rană care a început a prinde pojghiţă.
- şor] — opusul cuvîntului *zgripsurūatcă*; se zice copiilor căroră le merge bine.
- şor] — anusul împreună cu orificiul vaginal al pisicilor.

- zgli |a| — a căsca ochii mari; part, „zgliț“.
- zgiacili |a| — a scobi cu unghile 'n nas sau într'o rană.
- zgrăbunț — granule de unt, zahar, brinză sau alte materii, cari supt formă grăunțoasă plutesc într'un lichid.
- zgreptă |a| și a zgreptora — 1|. a se necăji să se fie cu unghilele de ceva; 2|. a se *acațara*.
- zgribu-|mni-| — am fiori de friguri, sau de contact sexual.
- Din povestea unui Făt frumos:
— „Frigu-mni-|, zgribu-mni-| dar măi mult a incu-mni-|“
- zidria |lu *Ddzău*| — făptura lui D-zeu.
- zint — 1|. crestăturile de pe dungă monezilor; 2|. dinții rotitelor micș de la vr'o mașinarie.
- zinci — femeie grasă și nesimțitoare.
- ziac — o buruiănă cu floare albastră, ce crește întâi primăvara prin păduri.
- zlăvūaci — zlăvoacă plur. „zglăvoci“ = niște pești ce seamănă cu mormolocii, la formă, și care trăesc în apele muntoase.
- zlot — o monedă veche.
- zmiceli — *zmunceli*.
- zmîc — 1|. lanț de prins paseri; 2|. un fel de arc mic cu coarda f. sucită, căruia dîndu-| drumul în barba cuiva, o strînge toată gramadă |prin desucirea corzilor.
„Cu zmîcu, cil proșcăi cîufuluesc pi cil măi blaznici“
- zmnidi — pădure căzută la pămînt, copac peste copac, și care a început a putrezi și a_o cuprinde zmeura și murele.
- zmorcăl |a| — a tot sufla mereu nasul: „ci măi zmorcîi atita?“
Forma *zmorcăesc*, nu se prea aude.
- zmurturi — 1|. femele zmurtă de păr, 2|. nepreptănată de pare că a tras-o tot satul de cap.
- zmunceli — zmiceli: vlăstări tinere cam de-un an.
- zoai — 1|. spălături, apa cu care s-aŭ clătit vasele; 2|. rachiu, ce cuprinde f. multă apă și dresuri.
- zoi — 1|. plur. cuv. zoae; 2|. apă f. tulbure |puho|.

zobes — nespălat.

Zorii — 1|. năzdrăvanul, duhul ce are stăpînire asupra zorilor. El mai are doi frați: Serii |de cu sară| și Mnedzîli |Miezul nopții|; 2|. numele bouului fatat în zori de ziua.

zurballo — calaballe, crămură. *Sto la zura mea (sta pe capul meu) și-ți dau un tar bucă.*

zircolaci — vircolaci.

Z înaintea lui **a** sau **i**, într'o mulțime de cuvinte, devine mai dur și se pronunță ca **dz**. Asemenea înaintea lui **e** și **u**, dar în foarte rari cuvinte: dzău |D-zeu|, dziăci |zece|, a dzurăi |a zurăi|, dzurgalău |zurgalău| etc.

dzaci — e așa de rău bolnav, de nici nu se poate învîti, ne cum să se scoale din pat. Inf. a dzăce.

dzacari — subst. de la verb. a dzăce: „Cin a ci si cad la o dzacari, cini si mă căti“ ?.

dzaci — om f. leneș, trîndav, care numai dzaci |zeflem.|, nu vrea să facă nici o treabă.

dzami — zama, supă.

dzamșei — dimin. de la cuv. dzami.

dzari — zerul ce rămîne după alegerea untului.

dzăa — zea, plur. dziăali |zale|.

dzicalaș — orî ce muzicant, ce cîntă din vr'un instrument.

dzicali — cîntec de joc, pe care-l „dzîci dzicalașu“ din fluer, cimpoi sau din alt instrument.

dzici — 1|. vorbește; 2|. cîntă din fluer.

dzicli — dimin. plur. de la zi |zilele|.

dzimbri — 1|. o unflătură a gingiilor la cai; 2|. „faci dzimbri“ |neastîmpărul ce-l are cel oprit de la vițiu|.

dzimbri |a| — a rîde urît ca caii ce au dzimbri.

dzimbru |a| — a curăți caii de dzimbri.

dzimbri |i| — nume de bou ce a avut dzimbri.

dzing ! — interj. Insamnă imitarea sunetului clopotului.

dzingălău — țingălău.

dzingani |a| — a lovi rar în doaga dzingălăului; part. dzingănit.

dziulica |tătă| — toată ziua.

dzurăl |a| — a zornăi.

dzur! — interj. Se zice cînd curg una după alta niște pietrele, cele, alune etc.

Cu tot interesul și atenția ce am dat catalogului de mai sus ca el să fie cît mai complet, mărturisesc că o sumedenie de cuvinte aū ramas încă neculese.

I. TEODORESCU

Numărul 12 din „Șezătoarea“ va fi închinat amintirei neîntrecutului nostru povestitor **Ion Creangă**, și va eși la finele lunii Decembre, cînd se implinesc 10 ani de la moartea lui.

Ien Creangă, Diacon